

Izbija vsak četrtrek in
vsa s poštno vredn
v Mariboru s poštnim
dom za celo leto 12 dn.,
za leto 7 dn., četrt leta
3 dn. Izven Jugoslavije
25 dn. Naročnina se pošlje
na upravnishvo „Sloven-
skega Gospodarja“ v Ma-
riboru, Koroška cesta 5,
kjer se dopolnjuje do odpo-
vadi. Naročnina se plačuje
vnaprej.
Telefon interurban št. 113.

Posamezna številka stane 2 kroni ali 50 para.

Poština plačana v gotovini.

Uredništvo: Koroška cesta
št. 5. Rokopisi se ne vra-
čajo. Upravišstvo spreje-
ma naročnino, inserate in
reklamacije.
Cene inseratov po dogo-
voru. Za večkratne oglase
primeren popust. Nezapri-
te reklamacije so poštno
proste.
Čekovni račun poštnega
urada Ljubljane št. 10.603.
Telefon interurban št. 113.

SLOVENSKI GOSPODAR

LIST LJUDSTVU V POUK IN ZABAVO.

21. številka

Maribor, dne 25. maja 1922.

58. letnik

Iz seje vodstva SLS.

Celje, 22. maja 1922.

V nedeljo, dne 21. t. m. ob 9. uri predpoldne je otvoril načelnik SLS dr. Anton Korošec v vrtni dvorani hotela „Beli vol“ sejo strankinega vodstva, ki je imelo razpravljati o važnih vprašanjih. Iz vseh okrajev Slovenije se je zbralo okoli 90 izvoljenih delegatov. Zbrani so bili tudi poslanci.

Najprej je dr. Korošec kot načelnik Jugoslovanskega kluba poročal o političnem položaju v državi, nato pa je orisal zunanje-politično situacijo. Njegova temeljita in prevdarno zasnovana izvajanja so delegati spremljali z napeto pozornostjo. Dr. Korošec je podal vseskozi jasno sliko celotnega položaja, ki je — zlasti za Slovence in Hrvate — malo tolažil, ker se je sedanja vladna koalicija odločila za skrajno izžemanje prečanskih pokrajin, t. j. Slovenije, Hrvatske, Bosne itd.

Nato je začrtal stališče SLS napram drugim strankam opozicije: Hrvatskemu bloku, zemljoradnikom in muslimanom. Dotaknil se je tudi političnih dogodkov v Sloveniji, novih političnih skupin, ter prešel na zunanje-politični položaj naše države. Demokratsko-radikalna vlada je — kakor vedno — tudi v zunanji politiki streljala težke koele.

Po poročilu dr. Korošca se je razvila štiriurna debata o taktiki stranke. K besedi se je oglašilo 10 članov vodstva, ki so v daljših govorih tolmačili svoje misli in želje svojih okrajev glede načina politične borbe. — Razprava je bila jako živahna. Govorilo je razen teh še šest poslancev. Govorniki so ostro obsojali reakcionarno politiko vlade. Po končani razpravi je bil soglasno sprejet nastopni program:

Z ozirom na medstrankarsko gibanje v Sloveniji povdarja vodstvo SLS ponovno svoje stališče, da je vprašanje republike in monarhije za našo stranko — vprašanje druge vrste. Prvo in glavno vprašanje za SLS je popolna samovlada ljudstva nerazdeljene Slovenije. Ugotavljamo pa, da je centralistična politika vladnih strank vedno slabša in vedno bolj koruptivno upravo, s kraljevo civilno listo v času največje bede, z enakimi davki in bremenmi močno ojačila in oživila republikansko krilo v stranki. Ne samo posamezniki, cele korporacije se enodušno priznavajo na republikansko stališče. Strankino vodstvo ho to vpoštevalo kot ojačanje svoje dosedanje opozicijske taktike, ki jo odobrava ogromna večina slovenskega ljudstva.

Vodstvo SLS ponovno odobrava taktiko svojega parlamentarnega zastopstva, ki je v parlamentu moško in dosledno zastopalo radikalni državnoopravni in socialni program SLS.

Vodstvo SLS odklanja vsak poskus, razširiti pasivno taktiko Hrvatskega bloka na Slovenijo in obzlati njegovo vmeševanje v slovensko notranjo politiko kot otežkočenje sporazuma, ki bi bil med celo opozicijo gotovo umesten.

Z zadovoljstvom ugotavljamo, da je stranka danes trdnjša in bolj konsolidirana nego kdaj poprej.

Delavci, obrnite zapeljivcem hrbet!

Ob volitvah 28. novembra 1920 so socialni demokrate obljubovali železničarjem, vinčarjem, tovarniškim in drugim delavcem nebesa na tem svetu: zemljo, odpravo draginje, odstranitev vojaštva, republiko in še vse polno drugih dobrot. S temi sladkimi obljubami so zapeljali lahkoverne ljudi. Mnogi pošteni delavci so jim šli na lim. Upali so, da jih bodo rdeči preroki rešili bede in draginje. Ljudske množice so pričakovale, da bodo poslanci-socialdemokrati v Beogradu v parlamentu postavili predloge za zboljšanje bednega položaja delavskega ljudstva. A kako so se zmotili vsi, ki so to pričakovali!

Najprvo so socialdemokratski voditelji poskrbeli za se, za svoj žep, po starem slovenskem pravilu: „Bog je sam sebi najprej ustvaril brado“. Anton Kristan je dobil za štafazo, ki jo je od 28. novembra delal beograjski vladi upraviteljsko mesto Friderikovih posestev v Belju. To mesto nese rdečemu lončku na mesec nad en milijon kron. Tudi Etbina Kristana, ki igra sedaj vlogu gospodskega vodje socialdemokratskih angelskih trum v zemeljskem raj, je sedanja vlada nagradila s primernim darilom. Etbina ima samo to nalogo, da tedaj, kadar je vlada v škripeh, pomaga udarjati po „klerikalizmu“, in tako obrne pozornost ljudstva na to stran. Socialdemokratski voditelji so dobili lansko leto od vlade še drugo lepo nagrado. Vlada jim je dala konfiscirane komunistične tiskarne in društvene domače. Vsi glavni vodje jugoslovanske socialdemokratske stranke se vozijo v avtomobilih in kočijah. Če tega ne verjamete, oglejte si Kristana, Bukšega, Korača in druge!

Etbina Kristan in dr. Korun v državnem zboru pobijata „klerikalnega zmaja“, stavila dan za dnevom predloge, da se naj ukine veronauk v šolah, da se du-

hovniku zmanjšajo dohodki. A dosedaj še ti zapeljivci niso stavili niti enega predloga, ki bi meril na to, da se zmanjša beda našega delavskega ljudstva! „Doli s farji!“ „Dol s klerikalizmom!“ To so besede, ki jih imajo rdeči voditelji neprestano na ustih. S tem farbajo s tem slepijo in hujkajo naše ljudstvo. Vprašam tebe, dobro slovensko ljudstvo: ali imaš od teh fraz kaj uspeha? Ali se s tem vam kaj pomaga? Ali je mogoče na ta način zmanjšati draginjo, zboljšati bedne razmere?

Ljudstvo delavsko spreglej! Odpri oči! Socialistični kričarji Kristan, Kopač in Kisovar, in kakor se že vsi imenujejo so tajni agenti beograjske vlade, najeti od Pribečevića, da pomagajo vleči centralistični voz. Na tvoje koristi in zahteve pa so pozabili. Prvo je tem ljudem, da sebe spravijo pod streho, sebi napolnijo žepe, a ljudstvo pa krmijo z zabavljanjem proti veri in „klerikalcem“. Širijo evangelij sovraštva, nauk medsebojnega pobijanja. Boga so zavrgli, zategadelj pa tudi njih delo nima nobenega blagoslova.

Delavci! Obrnite rdečim in zapeljivim lažiperokom hrbet. Stopite v organizacije Slovenske ljudske stranke, pojdite ob volitvah z nami, ki imamo resno voljo pomagati bednemu ljudstvu.

Da socialni demokrate pred volitvami samo mečejo prazne obljube, vidite najbolj v Mariboru. Ko so se vršile zadnje občinske volitve so rdeči agitatorji kričali: Če dobi Maribor socialdemokratskega župana, bo padla cena kruha, mesu in vsem živilom! A draginja teh predmetov se je ravno pod županovanjem socialdemokrata Grčarja dvignila več kot dva — trikrat.

Delavci! Trpin! Vrnite se v našo krščansko ljudsko stranko, stopite v naše organizacije.

Politični ogled.

DRŽAVA SHS.

V vprašanju zunanega posojila je nastal zanimiv preobrat. Kakor znano, bi pri posojilu radi različni prvaki pčbasali masne provizije. Eni se oklepajo te, drugi pa drage bančne skupine ter na vso moč hvalijo njene pogoje. Blerove bančne skupine se drži minister Kumanudi, minister Marinković se ogreva za teko drugo in radikali tudi na svojo roko haratajo s tretjimi bankirji in tako bi vsak rad osrečil državo s posojilom, sebe pa z lepim zaslužkom. Zdaj se je pa nenkrat oglašila ameriška vlada, in njena izjava lahko vse lepe nade posojil in zaslužkov odpihne. Za vsako posojilo najeto v Ameriki, je namreč potrebno dovoljenje ameriške vlade, ki se pa izda samo tedaj, če prosilec poravnava vse stare dolgove v Ameriki. Naša vlada ima v Ameriki celo kopo dolgov in tako visijo vsa ameriška posojila v zraku. — Ministri se tajno posvetojujejo o odnosih proti Italiji, javno pa največ govorijo o pripravah za kraljevo poroko. Sklenili so, da se vsem gostom zniža vozina po železnici in s parniki na četrtino. Menda zato, ker pridejo na gostijo in parado sami veliki reveži — dvorjani, generali in drugi velikaši. — Poslanci opozicije priganjajo vlado, naj že vendar enkrat pomaga Dalmaciji, kjer vlada strašna beda in ljudje že od lakote umirajo. — Vlada se izgovarja, pomoč pa odlaga, ker nima „kreditov“ in ker se sploh ne briga za reveže.

BOLGARIJA.

Nasilno in predrzno nastopanje Wranglovcev je v Bolgariji izzvalo resne nemire prevratnega značaja. V Bolgariji je na vladi zemljoradniška stranka, razne velekapitalistične in nacionalno zagrizene stranke ji pa hudo nasprotujejo. Wranglovci so se začeli vmešavati v notranje politične razmere ter kovati skupno z opozicijo zarote proti zemljoradniški vladi. Predsednik vlade je odredil razorožitev vseh Wranglovih koele, — Wrangel je pa bil tako predrzen, da se je obrnil do kralja ter grozil. Ogorčenje med narodom radi predrznosti te pritepene soldateske je priklopelo do vrhunca in komunisti so začeli sklicevati protestne shode, ki zahtevajo takojšen izgon Wranglovcev in uvedbo republikanske vladovine. Wranglovci so se po nekaterih mestih ustavljali, množica jih je za to s silo razgnala. Več generalov in drugih oficirjev so vrgli čez mejo na Grško. Govorice, da so zadnji dogodki v Bolgariji poskus komunističnega prevrata, niso resnične, marveč so se vsi delavni sloji, torej tudi zemljoradniki združili, da pometejo tujo predrzno svojat in pa domačo reakcijo.

GENOVSKA KONFERENCA.

Zborovalci so se razšli, da se zopet sestanejo pri nadaljnjih razpravah v Haagu. Dosedanje razprave imajo precej koristi za Evropo; utrdile in uglobile so spoznanje, da mora biti vojne politike konec in da se morajo na vsak način obdržati stiki z Rusijo. — Zmaga tega spoznanja je pokopala veliko antanto, samo Francija se rožlja z orožjem ter zastopa stališče oboroženega miru in delitve sveta na „zmagovalce“ in „premagance“.

Naša zborovanja.

Dekliški tabor na Svetini pri Celju. Na Binkoštni pondeljek, dne 5. junija se vrši na Svetini pri Celju, (župnija Sv. Rupert nad Laškimi) shod Marijinih družb in dekliški tabor za dekleta cele laške in deloma celjske in novocerkovske dekanije. Spored: Ob 10. uri sveto opravilo z cerkvenim govorom za Marijine družbe (govori gospod vikar Jurak iz Celja). Po sv. opravilu dekliški tabor pred cerkvijo. Govori tajnik Krajnc iz Celja ter nastopijo mladenke z govori in deklamacijami. Dekleta! Glejte, da bo vaš dekliški tabor uspel kar rajšijajneje! Pripravite si govore in dekanije, tudi lepe pesmi!

Katoliški shod v Nazarju pri Mozirju. Na Trojiško nedeljo, 11. junija se vrši v Nazarju pri Mozirju katoliški shod za gornjegrajsko, šaleško in vransko dekanijo. Ob 9. uri slovesna služba božja s cerkvenim govorom na prostem in v cerkvi. Na to slavnostno zborovanje in manifestacija za katoliško misel. Savijska in Šaleška dolina! Pokaži ta dan, kako dragocen ti je zaklad katoliške vere! Povej vsemu svetu, da se hočeš do zadnjega boriti za krščansko vzgojo otrok in mladine, ki ti jo hočejo zastupiti!

Šmarje pri Jelšah. Dne 28. maja po ranem opravilu se vrši v Šmarju pri Jelšah na župnijskem dvorišču shod Kmetijske zveze za celi šmarski okraj. Govorijo: poslanec Krajnc, urednik „Slovenca“ Smodej in še en poslanec. Somišljeniki iz vseh župnij šmarskega okraja, pridite v obilnem številu!

Jurkloster. Delavski shod bo na trojiško nedeljo pri Sv. Trojici po sv. opravilu. Govornik pride iz Ljubljane.

Iz Koroške.

Socialpatrijoti v Meziški dolini. Socialisti že nad eno leto po svojih shodih kriče in se pridružujejo, da je vsa Meziška dolina „rdeča“ zato vpijejo na ves glas: „Ven z občinskimi volitvami!“ Zato pošiljajo dolgovne vloge v Ljubljano, pobirajo podpise, dragajo po svojih poslancih v Beogradu, naj že pride dan obračuna s klerikalci v obliki občinskih volitev, ker to bo dan rdeče zmage od Dravograda do Črne. Pa jim vi, gospod urednik povejte, da smo tudi mi „ta črna“ — ta beseda jim silno ugaja — za občinske volitve in ne samo ta „rdeči“, da gerentstva in sosveti niso po našem okusu. Toda zaenkrat radi izrednih obmejnih razmer nismo hoteli metati vladi, polen pod noge radi občinskih volitev v Meziški dolini. Razupiti smo sicer mi od Slov. ljudske stranke za prevratne in državi nevarne elemente, ne grejejo nas, kot socialpatrijote žarki vladne milosti, a vsikdar smo mi iz Meziške doline, kar nas je pod praporom SLS storili države koristi nadstrankarske, zato smo se, čeprav s težkim srcem, zaenkrat udali v usodo gerentstev. Ali kadar bodo stali mejniki in ne vranglovci na meji med Jugoslavijo in Avstrijo, tedaj bomo pa zaklicali mi in sicer iz ljubezni do države, „sečaj pa vlada ven z volitvami!“

Zaprli so ga. (Dopis iz Guštanja). Rudolf Apšner je eden od najvplivnejših voditeljev ne samo v socialpatrijotski politiki, ampak ima tudi prvo besedo v rdečem konzumu, dasi ga pozna celi Guštanj kot nemškutarja najbolj zagrizene vrste. Zandarji so napravili pri Apšnerju hišno preiskavo in odkrili, da je Apšner zaupnik veleizdajniškega „Miesstaler-Bund“-a v Celovcu; delal je z denarjem od „Heimatsdiensta“ propagando za odepitev Meziške doline od Jugoslavije. Posiljal zaupna poročila v Celovec, ter raznašal navodila iz Celovca po Meziški dolini in svoje somišljenike prigovarjal za Avstrijo. Eden se je torej ujel, a drugi krajevni voditelji rdeče barve so do 90 odstot istih misli z Apšnerjem ter poželjivo obračajo svoje srce in svoje oči preko meje in jih še bodo obračali. Seveda, to bi dišalo tej krajevno rdeči nemškutariji, komandirati v občinah, obnoviti po šolah nemškutarijo, zrevolucionirati nerazsodne ljudske mase za Avstrijo — ter prejemati za svoje delo plačilo iz Celovca. Delavstvo še ni spregledalo, ker ne bere! Čudimo se pa nekaterim izmed učiteljev Meziške doline, kako je mogoče, da še oni pomagajo rdečim krajevnim voditeljem tiskati in porivati njihov politični voz s tako dvomljivo vsebino. O učiteljih se ne more reči, da ne vedo kaj delajo.

Tedenske novice.

Današnja številka „Slovenskega Gospodarja“ je izšla samo na štirih straneh, ker je v četrtrek praznik in je nam bila radi praznika izdaja na osmih straneh nemogoča.

Duhovniške vesti in spremembe. Naša škofija še nima škofa, radi tega so naročili iz Rima mariborske-mu ordinariatu, naj si iz svoje sredine izvoli takozvane ga kapitelskega vikarja kot vrhovnega zastopnika škofije. Kapitelskim ali generalnim vikarjem naše škofije je bil izvoljen preč. gospod stolni prost Martin Mattek. Župnija Sv. Jurija v Slov. gor. je dobil tukajšnji prost Einspieler. Župnija Vojnik je podeljena vpoko-